ANKARAD / AJARS
ANKARA ANADOLU VE RUMELİ ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ANKARA'S JOURNAL OF ANATOLIA AND RUMELIA STUDIES

ANKARAD, 2020; 1(1): 57-96	ankaradergisi06@gmail.com
ISSN: e-ISSN:	DOI:

OSMANLI NÜFUS SAYIMI VERİLERİNDE MAHALLELER: LEFKOŞE AYASOFYA MAHALLESİ ÖRNEĞİ (1831-1839)*

Selahattin BAYRAM**

Öz: Lefkoşe Ayasofya Mahallesi sadece Müslümanların ikamet ettiği mahallelerden biri olmuştur. Hicrî 1246 (1830/31) nüfus sayımında ve sonraki yıllarda yapılan sayımlarda adı geçen mahallenin erkek nüfusu 396'dan 436'ya kadar çıkmıştır. Mahalle sakinlerinin doğumla kazandıkları göreceli nüfus artış ivmesi ölüm oranlarındaki nispi fazlalıkla kaybolmuştur. Buna mukabil Lefkoşe'nin Gayrimüslim mahallelerinde hem doğum hem de ölüm oranlarında nispi düşüklük tespit edilmiştir. Bu çalışmada söz konusu mahalle sakinlerinin isimleri irdelenmiş ve erkek nüfusun yaklaşık beşte birinin Mehmed ismini taşıdığı görülmüştür. Mehmed ismini Mustafa ismi takip etmiştir. Hz.Peygamberin diğer bir ismi olan Ahmed de sözü edilen mahallede en çok rağbet gören isimler arasında yer alsa da Hüseyin ile Hz. Muhammed arasındaki dede-torun ilişkisi Hüseyin isminin Ahmed isminden önce gelmesine neden olmuştur. Ali, Hasan, Hüseyin gibi Ehl-i Beyt isimleri hem Sünni hem de Sünni olmayanların sıklıkla rağbet ettiği isimler olmuştur. Ayasofya mahallesinde toplam 53 çeşit meslek çeşidi tespit edilmiştir. 436 kişilik nüfusun 180'i bir meslek grubuna veya bir memuriyete mensup olmuştur. Bir çeşit memuriyet olan sipahilik 23 kişiyle mahallede en çok rağbet gören hizmet alanı olmuştur. Sipahilikten sonra en çok tercih edilen meslek ise 17 kişiyle pabuççu mesleği gelmiştir. Üçüncü sırada basmacılar yer almıştır. İradi esasa dayanmadığı için meslek sayılmayan kölelik ile memur sınıfına daha yakın duran zeamet erbabı ilk üç mesleği takip etmiştir. Diğer meslek grupları ağırlıklı olarak ikişer ve birer kişiyle temsil edilmiştir. Ayasofya'da ikamet edenlerin 46'sı söz konusu nüfus sayımlarında tuvânâ yazılmıştır. Askerlik hizmetini ifa etme yaşına girmiş genç kişi anlamına gelen tuvânâ kayıtlarında asgari ya da azami bir yaş sınırı tespit edilememiştir. Tuvânâ kaydı 12-18 yaş aralıklarında değişiklik göstermiştir. Askerliğe celp yaşının farklılık arz etmesi ailenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumunun, gençlerin sıhhat ve vücut

* Bu çalışma 18-20 Mayıs 2020'de Azerbaycan Bakü'de düzenlenen Avrasya Zirvesi 6. Bilimsel Araştırmalar ve Güncel Gelişmeler Kongresi'nde sunulan tebliğin gözden geçirilmiş şeklidir.

** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/Türkiye, sbavram63@yahoo.de, ORCID: 0000-0002-9256-1416.

Başvuru/Submitted: 24.05.2020 Kabul/Accepted:26.06.2020

yapılarının önemli bir rol oynadığı düşünülmüştür. Ayasofya mahallesinde askeri hizmetten muaf tutulup müsin yazılanların sayısı 24 olmuştur. Böylece Osmanlı Devleti, en küçük idari birim olan mahallelerde nüfus sayımı yaparak ihtiyaç anında ne kadarlık askeri bir güce sahip olduğunu önceden kestirebilmeyi hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Lefkoşe, Nüfus sayımı, Tuvânâ, Müsin.

NEIGHBORHOODS IN OTTOMAN POPULATION CENSUS DATA: A CASE STUDY OF NICOSIA AGHIA SOPHIA NEIGHBORHOOD (1831-1839)

Abstract: Ayasofya neighborhood was one of the neighborhoods where only Muslims resided. From the census of Hijri 1246 (the year 1830-1831) to the censuses of the following year the male population of the neighborhood rose from 396 to 436. High birth rate of the Ayasofya neighborhood was compansated by the high death rate such that the population remained mostly stable. While the populations of nonmuslim neighborhoods in Lefkoşe remained stable due to a low birth and death rate. In this study, upon analyzing the names of the Ayasofya neighborhood residents, it was found that approximately one fifth of the male population was named Mehmed. The name Mehmed was followed by the name Mustafa in popularity. Ahmed, which is another name of Prophet Muhammed, was also a popular name; however, the name Hüseyin which belonged to the grandson of the Prophet Muhammed was more popular than Ahmed due to the value given to the special grandson grandfather relationship Hüseyin had with the Prophet. It was hypothesized that the names of the residents reflected to which Islamic sect they belonged. Names from the Ehl-i Beyt such as Ali, Hasan, Hüseyin are used both by Sunni and non Sunni Muslims. A total of 53 different occupations were observed in the records of the Ayasofya neighborhood. Out of a population of 436 people 180 were part of an occupational group or were civil servants. Being spahi (cavalary soldier), which was a kind of civil service, was the most popular occupation with a total of 23 residents. It was followed by shoemaking which 17 people in the neighborhood did. Third most popular occupation was being a cloth merchant. These occupations were followed by farmers (specifically zeamet model) and gholams (note: this is a kind of slavery model and not considered an occupation in the same way since it is not based on free volition). The other occupations were mostly represented by one or two people. 46 of the residents were recorded as being tuvana. Tuvana means a young male who is of enlistment age. While there was not an official age bracket for the enlistment age in the records, the young males who were recorded as being of enlistment age were between the ages of 12 and 18. The variation in the ages is most likely due to the socio economic status of each family as well as the health and physique of any given young man. There were 24 men who were recorded as müsin, or too old to serve in the military. By taking population censuses of

neighborhoods, the smallest administrative units, Ottoman Empire aimed to estimate its military capacities.

Key Words: Ottoman, Nicosia, Census, Tuvana (Strong), Müsin (Aged).

Giriş

Bu çalışma, Evangelia Balta ile ortak çalışmamızın ürünü olan, Müslümanlar ve Hristiyanlar dâhil olmak üzere Lefkoşe sakinlerinin Osmanlı'daki nüfus ve mal sayımlarını (1825, 1831 ve 1833)[1] içeren ve yakında basılması planlanan kitabımızın ön takdimi niteliğindedir. Bu çalışma, bir Müslüman mahallesi olmasına rağmen, tepesinde yükselen ve adanın fethinden sonra Selimiye Camii adı verilerek camiye çevrilen Gotik Katolik Aya Sofya Katedrali'nin ismini taşımaya devam eden Aya Sofya Mahallesi'nin nüfusunu bir tablo halinde sunmaktadır. Bu çarpıcı Gotik kilise, Magusa'daki mukabili Aya Nikola kilisesi (Lala Mustafa Paşa Camii) ile birlikte Kıbrıs'ta Gotik mimarinin en dikkate değer örnekleri arasında yer alır. İki yüzyıldan fazla süredir Osmanlı hâkimiyeti altında bulunmasına ve isminin matuf olduğu 13. yüzyıl tarihli kilisenin (ki aynı isimli bir Bizans kilisesinin yerine inşa edilmiştir) hem isminin hem de işlevinin değişmiş olmasına rağmen, Aya Sofya mahallesinin ismini değiştirmeden aynı adla anılmaya devam etmesi çok ilginçtir.

Hem Lefkoşe'nin Müslüman nüfusunun sayımı, hem de Kıbrıs'ın Müslüman nüfusunun 1831'de kaydedildiği 40 numaralı *Taşra Tasnifi Kıbrıs Mutasarrıflığı* Defteri'nin tamamı Aya Sofya mıntıkasından başlar.

[1] Bu nüfus sayımları için bkz. TC Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, *Osmanlı İdaresinde Kıbrıs (Nufusu – Arazi Dağılımı – Türk Vakıfları)*, Ankara 2000. Bugüne kadar Tuzla, Kukla/Sakarya ve Baf kazalarının nüfus sayımları neşredilmiştir, Hirsofi kazasının nufüs sayımının neşri ise hazırlık aşamasındadır. Bkz. Evangelia Balta, Filiz Yaşar, Elif Bayraktar, "Gayr-i Muslims in Tuzla (Larnaca): The Census Register of 1831", *Histories of Ottoman Larnaca*, (nşr.) Evangelia Balta, Theocharis Stavrides, Ioannis Theocharides, Istanbul, The Isis Press, 2012, s. 139-244; Evangelia Balta, Mesut Ayar, "Ottoman Larnaca in the age of Reforms: A Study of the Temettuat Register (1833)", *Histories of Ottoman Larnaca*, (nşr.) Evangelia Balta, Theocharis Stavrides, Ioannis Theocharides, Istanbul, The Isis Press, 2012, s. 245-266; Evangelia Balta, Mustafa Oğuz, "Muslims in Tuzla (Larnaca). The Census Register *TŞR.KB.d.* 40", Festschrift in Honor of Ioannis P. Theocharides. Studies on Ottoman Cyprus (nşr.) Evangelia Balta, Georgios Salakidis, Theocharis Stavrides, Istanbul, The Isis Press, 2014, s. 15-67; Evangelia Balta - Mustafa Oğuz - Ali Efdal Özkul, *Kouklia in Nineteenth Century Cyprus, on the Ruins of a once Glorious Paphos*, (nşr.) Evangelia Balta, The Isis Press, Istanbul, 2015 ve Evangelia Balta, *Ottoman Paphos. Population, Taxation and Wealth (mid-19th Century)*, The Isis Press, Istanbul, 2016. Ayrıca Osmanlı döneminde Lefkoşe nüfus sayımları için yapılmış en yeni çalışma Ali Efdal Özkul, Michalis N. Michael, Stephen Boys Smith ve Mehmet Demiryürek'in editörlüğünde Studies on Ottoman Nicosia From the Ottoman Conquest to the Early British Period adıyla 2019'da İsis yayınlarından çıkan çalışmadır.

Bu defterde, Aya Sofya mahallesinin nüfus sayımı takdimden hemen sonra gelir ve 11 sayfa kaplar.[2] Müteakip tablo, mahallenin erkek sakinlerini meslekleri ve yaşlarıyla birlikte listeler. Ayrı bir sütun askerlikten muaf tutulan engellileri kaydederken son sütun 1831 ile 1839 yılları arasında cereyan eden demografik değişimleri (vefatlar, doğumlar, buluğa erenler, terhisler, iskân değişiklikleri ve göçler) zikreder.[3]

1831'de Aya Sofya Mahallesi, Lefkoşe'deki 17 bölge içinden en yoğun nüfuslu ve merkezi olandı. Sayım defterlerinde isimleri takip eden meslek unvanlarından anlaşılacağı üzere adadaki en üst düzey Osmanlı idari memurları bu mahallede ikamet ediyorlardı. Şehrin Hristiyan nüfusu (2264 kişi) 9 bölgeye yayılmıştı. Lefkoşe'nin Müslüman sakinleri ise 3028 kişiydi.[4]

Takip eden tablo, ilk olarak 1831 nüfus sayımında kaydedilen 300 kişinin demografik durumlarında 1839'a kadar meydana gelmiş değişiklikleri (yeni gelenler, doğumlar, vs.) de hesaba katarak, Aya Sofya'nın toplam 436 erkek sakini olduğunu belirtir. 11. sayfanın sonunda mahallenin nüfus sayımı sona erer çünkü yeni kayıtlar için yer kalmamıştır; kâtip geri kalanların ekler kısmında kaydedildiğini belirtir (İşbu karyenin bundan sonrası zeyline kayd olunmuşdur).

[2] *Sâye-i ma'delet-vâye-i hazreti zillüllâhîde âsûde nişîn mezalle emn u emân olân kâffe-i re'âyâ ve berâyânın ta'dîl ü tesviye-i ahvâlleri zımnında kemiyet-i a'dâd ve keyfiyet-i efradlarîna ıttılâ'-ı nâm-i şâhâne ve vukûf-i 'âmm-i melûkâne bulunmak içûn bin iki yüz kırk altı senesi Rebî'ulâhırın evâhırî târîhiyle müverreh şeref-rîz-i sahîfe-i sudûr olân fermân vâcibü'l-ittibâ' mûcibince a'zam-i bahr-i sefîd olân Kıbrıs cezîresinin müştemil ve hâvî oldîğî kazâ ve kasabât ve kurâsında mevcûd sağîr u kebîr nakîr u katmîr sebt u tahrîr ve zabt u tezyîl olunân nüfûs-i müslimîn defterîdir ki ber vech-i âtî serd [u] beyân olunur* (Aşağıdaki belge, Akdeniz'in en büyük adası Kıbrıs'ın bütün kaza, kasaba ve köylerinde iskân eden Müslümanların nüfus sayımıdır; büyüklüğüne ve önemine bakmadan bütün Müslüman demografik gruplarını teferruatlı bir şekilde kayıt altına almaktadır. 1246 Rebiu'l-Ahir (Ekim 1830) tarihli ferman mucibince kaleme alınmıştır. Bu defter, hem niteliksel olarak kişilerin sayılarını ve yüzdelerini, hem de niceliksel olarak tasvirlerini beyan etmek, aynı zamanda da Sultan Hazretleri'ne tebaasının genel ve kapsamlı bir demografik resmini sunma amacı gütmektedir. Buradaki en önemli mesele, Sultan Hazretleri'nin adaleti sayesinde Allah'ın Gölgesi altında huzur ve emniyet içinde yaşayan Müslüman ve gayrı Müslim tebaanın sorunlarını çözebilmektir.) bkz., Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi(Bundan sonra COA şeklinde kısaltılacaktır), *TŞR.KB.d.40,* s. 2.

[3] 1832-1839 yılları arasında 91 vefat ve 31 doğum gerçekleşti. 26 kişi yaş haddi sebebiyle askerlikten muaf tutuldu. Son olarak 47 genç yetişkin kategorisine dâhil edildi.

[4] Bkz. *Osmanlı İdaresinde Kıbrıs...*, s. 95.

1.Ayasofya Mahallesinin Nüfusu

Hicrî 1246 (1831) nüfus sayımında Lefkoşa kazası Ayasofya mahallesinin erkek Müslim nüfus sayısı 396'dır.[5] Yukarıda da ifade edildiği gibi daha sonra yapılan ikinci bir nüfus sayımına göre ise Ayasofya'nın nüfusu 436'ya çıkmıştır. Nüfusta meydana gelen bu nispi artışın değişik nedenleri olabilir. Bunların başında 1831'de yapılan ilk genel nüfus sayımında yazılamayan kimselerin bir sonraki nüfus sayımında yazılmış olmaları sayılabilir. Nitekim Osmanlı coğrafyasında icra edilen ilk genel nüfus sayımının akabinde yapılan diğer sayımların esas amacı daha önce sayılamayanların tespitine yönelik olmuştur. Doğum oranının artmasının yanı sıra ölüm nispetinin de göreceli olarak düşük çıkması Ayasofya mahallenin nüfus artışını etkileyen diğer etkenlerden bir kaçı olarak yorumlanabilir.

Tablo 1

Sıra No	İsimler	Adet	%	Sıra No	İsimler	Adet	%
1	Mehmed	86	19,72	12	Ömer	7	1,60
2	Mustafa	52	11,92	13	İsmail	6	1,37
3	Hüseyin	42	9,63	14	Mahmud	5	1,14
4	Ahmed	41	9,40	15	Süleyman	4	0,91
5	Hasan	38	8,71	16	Halil	4	0,91
6	Ali	36	8,25	17	Bekir	3	0,68
7	İbrahim	23	5,27	18	Selim	3	0,68
8	Osman	22	5,04	19	Abdurrahman	2	0,45
9	Salih	10	2,29	20	Ramazan	1	0,22
10	Yusuf	9	2,06	21	Musa	1	0,22
11	Abdullah	8	1,83	22	Diğer	33	7,56
	Toplam	-	-		-	436	100

Diğer yandan ölüm oranları açısından Müslim ve gayrimüslim tebaa arasında yapılacak bir mukayeseye göre gayrimüslimler arasında Müslümanlara kıyasla ölüm oranının göreceli olarak daha az olduğu vurgulanabilir. Müslümanların doğumla kazandıkları nüfus artış ivmesi

[5] Bkz., *Osmanlı İdaresinde Kıbrıs,* s. 95.

ölüm oranındaki nispi fazlalıkla[6] kaybolurken, gayri Müslimler arasında doğum oranının göreceli düşük çıkmasıyla ortaya çıkan olumsuzluk, hayat düzeyindeki iyileşmelere bağlı olarak erken ölüm oranlarında yaşanan nispi azalmayla telafi edildiği var sayılabilir.[7] Müslüman ve gayri Müslim nüfuslarında görülen bu ters ilişkiden hareketle nüfus artışıyla hayat standartları arasında bir bağıntı kurulabilir.

Öte yandan Hindistan, Çin ve Afrika'nın kimi ülkelerinde görüleceği üzere ekonomik göstergelerle doğum oranı ve hayatta kalma nispetlerinde ters bir bağıntı olmayabilir. Çok fakir coğrafyalarda hızlı bir nüfus artışını görmek kabildir. Burada hem Müslim hem de gayr-ı Müslim kadınların evlenme yaşlarına dikkat etmek gerekir. Çocuk yaşta evlendirilen Müslüman kadınların rahim olgunluğundan önce gebe kalmaları gerek doğumları ve gerekse çocuk ölümlerini tetikleyen ana sebep görülebilir. Yanı sıra yeterince olgunlaşmayan fetüsün immune sistemindeki sorunları doğum sonrasındaki ölümleri artırmış olabilir.

Tüm bu varsayımlardan sonra alım gücü artıp sağlık şartları düzeldikçe doğum oranıyla birlikte ölüm oranının düştüğü, buna mukabil gelirin azalmasıyla hayat şartlarında meydana gelebilecek olumsuzluklar doğum ve ölüm nispetlerini artıracağı ileri sürülebilir.

Tablo 1'deki isimler incelendiğinde Ayasofya mahallesinde Mehmed isminin oldukça rağbet gördüğü görülür. Bilindiği gibi Mehmed ismi Hz.Peygamberin Muhammed olan isminin Osmanlı ve Türkiye topraklarında şöhrete kavuşmuş şeklidir. Muhammed'in Mehmed olarak telaffuz edilip yaygınlık kazanmasıyla ismin taşıdığı anlam, vakar ve ağırlığı arasında bir bağıntı görülebilir. Ayasofya sakinlerinin yaklaşık beşte biri kendi çocuğuna Mehmed ismini vermeyi yeğlemiştir. İkinci sıradaki ismin Mustafa olması şaşırtıcı görülmeyebilir. Çünkü Mehmed'den sonra en çok Mustafa ismin verilmiş olması Mehmed'den ayrı ve farklı bir şahsiyete atıf yapılmış olmasından değil, bilakis Mustafa ismiyle aynı tarihi şahsiyete duyulan sevgi, saygı ve özlemi yine aynı şahsiyetin farklı bir ismiyle ifade etme çabasından kaynaklanmıştır. Erkek çocuğun isimlendirilmesinde her ne kadar dedenin, bazen de babanın isminin verilmesi soyun devamına matuf bir davranış şekli gibi gözükse de isim vermede yegane saikin isim bazında sopun devamını sağlamak olduğunu ileri sürmek zordur. Esas saik dinidir ve model alınmak istenen tarihi şahsiyettir. O yüzden mahalle sakinlerinin %12'ye yakını Hz.

[6]Ölümlerin nispi fazlalığı için bkz., COA, TŞR.KB.d.40, s. 6-7.

[7]Gayrimüslimler arasındaki ölüm oranlarının nispi azlığı için bkz., COA, TŞR.KB.d.43, s. 17-19.

Muhammed'in diğer bir ismi olan Mustafa ismiyle isimlenmiştir. Açıktır ki torununa veya oğluna Mustafa ismini veren her dede veya baba, yeni doğan erkek çocuğun Hazreti Peygamberin seçkin/seçilmiş olmasından ve diğer ahlaki meziyetlerinden bir nebze olsun nasiplenmesini umut etmiştir.

Hz. Peygamberin diğer bir ismi olan Ahmed de sözü edilen mahallede en çok rağbet gören isimler arasında yerini almıştır. Söz konusu tablonun bize sunduğu verilere göre Ahmed ismi en çok tercih edilen üçüncü isim olma özelliğini kıl payı Hüseyin ismine kaptırmıştır. Hüseyin ile Mehmed (Muhammed) arasındaki dede-torun ilişkisi Hüseyin isminin üçüncü sırada yerleşmesine neden olduğu açıktır. Ehli Sünnet ve özellikle Şia mezhebindeki Ehli Beyt sevgisi Hüseyin isminin Mehmed ismi ve diğer türevleriyle yarıştığı öne sürülebilir.[8] Hz. Hüseyin'in Kerbela'da şehit edilmesi, naşına hakaret edilmesi ve en önemlisi kafasının Şam sokaklarında teşhir edilmesi Müslümanları derinden etkilemiştir.[9] Bunun sonucunda Hz. Peygamberin torunu ve Ehli Beyt'in bir üyesi olarak Hz. Hüseyin tarih boyunca hiç unutulmamış, Müslümanların gönlünde taht kurmuştur. Hz. Hüseyin ile Müslümanlar arasında kurulan bu gönül ilişkisi erkek çocuklara Hüseyin ismi verilmesiyle taçlanmıştır.

Tablo 2

Sıra No	İsimler	Adet	%
1	Hz.Peygamber (Mehmed, Mustafa, Ahmed, Abdullah, Mahmud)	192	44,04
2	Hz.Hasan-Hz.Hüseyin	80	18,35
3	Dört Halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali)	68	15,60
4	Diğer Peygamberler (İbrahim, İsmail, Süleyman, Yusuf...)	59	13,53
5	Diğer	37	8,48
	Toplam	436	100

Ayasofya mahallesinde yaşayan Müslümanların isimleri onların sahip olduğu itikadi görüşleri hakkında da bir ipucu verebilir. Ali, Hasan,

[8]Osmanlı Dönemi Mufassal Tahrir Defterleri ve bilahere nifus sayımları, isimlerle itikadi inançlar arasındaki bağlantılar için bize zengin malzeme sunar; bkz. *111 Numaralı Kerkûk Livası Mufassal Tahrîr Defteri (Kanûnî Devri),* BAO Yayın No 64, Ankara 2003, s. 53-127

[9] Hayati Ülkü, *İslam Tarihi,* Çelik Yayınevi, İstanbul ty, s. 404-405.

Hüseyin isimleri hem Sünni hem de Şii Müslümanlar arasında rağbet gören isimler arasında yer almıştır. Ali, Hüseyin ve kısmen de Hasan isimleri üzerinden yapılacak bir değerlendirmeyle Lefkoşa'nın Ayasofya mahallesinde sakin Müslim nüfusun kısmen Şia mezhebine mensup olabileceği iddia edilebilir. Çünkü Ehli Beyt taraftarlarına yapılan baskı ve işkencenin zirveye ulaştığı Emevi zulmünden kaçmak için Kıbrıs adası ideal, emin ve güvenilir bir ortam sunuyordu. Yanı sıra Kıbrıs'ın fethinden sonra 1713'de adaya sürgün edilen aşiretler arasında İç-il Türkmenleri de yer almıştır.[10] Bu iki ana veri ışığında Hz. Ali ve Hz. Hüseyin taraftarlarının hem İslam'ın ilk döneminden hem de Osmanlı Devletinin iskân siyasetinden itibaren Kıbrıs'a yerleştikleri düşünülebilir.

Öte yandan dedenin torununa bazen de babanın oğluna kendi ismini vermesi dünyadaki aidiyet duygusunu pekiştirmenin ve soy-sopu devam ettirmenin bir göstergesi olarak algılanabilir. Ancak babanın oğluna kendi ismini vermesi sözü edilen duyguyla açıklanabildiği gibi mezhep vurgusu ve ideal öndere bağlılığı perçinlemek için yapıldığı var sayılabilir. Bu varsayıma göre Ayasofya Mahallesi sakinleri arasında yer alan Ali oğlu Ali, Hüseyin oğlu Hüseyin ya da Hasan oğlu Hasan isimlerinin soyu devam ettirme duygusundan ziyade mezhepsel kaygılar sonucunda verildiği düşünülebilir.

Tablo 2'de ise Mehmed ismi ve türevlerinin diğer isimlerle olan ilişkisi irdelenmeye çalışılmıştır. Ayasofya mahallesinde meskûn 436 erkeğin 192'si Hz. Peygamberin Mehmed, Mustafa, Ahmed, Abdullah ve Mahmud isimlerinden biriyle isimlenmiştir. Başka bir ifadeyle söz konusu mahallenin %44'ü son peygamberin isimlerinden birini almıştır. Bu da neredeyse yekûnun yarısına eşittir. Arapların yaşadığı bölgelerde bu oranın nasıl olduğu yapılacak benzer araştırmalar sonucunda ortaya çıkacaktır. Fakat bu yerlerde Mehmed ismiyle türevlerinin diğer isimlere oranının toplamda yarıdan fazla çıkabileceği ön görülebilir.

Tablo 2'deki sıralamaya göre Hz. Hüseyin ve Hz. Hasan'ın sıralamada ikinci çıkması şaşırtıcı değildir. Mahalle sakinlerinin yaklaşık beşte biri Hz. Peygamberin torunlarının ismiyle isimlenmiştir. Buna göre Ayasofya Mahallesi sakinlerinin %62,35'i Hz. Peygamber ile iki torunun ismiyle çağrılmıştır. Bir topluluğun beşte üçünden daha fazlasının Hz. Peygamber ve iki torununun ismini taşıması aynı topluluğun Ehli Beyte gösterdiği sevgi duygusunun zirve yapmış bir göstergesi olarak okunabilir.

---

[10] Yusuf Halaçoğlu, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun İskân Siyâseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi,* Türk Tarih Kurumu, Ankara 1991, s. 141.

Ehli Beyt'ten sonra en çok rağbet gören isimler dört halife isimleridir. Tablo 1'deki sayısal verilere göre dört halife içinde Hz. Ali 36 isimle başı çekerken ona en yakın halife ismi 22 isimle Hz. Osman'ın ismi olmuştur. Oysa Ayasofya sakinlerinin sadece 7'si ikinci halife Hz. Ömer'in ve yine sadece 3'ü ilk halife Hz. Ebubekir'in ismiyle isimlenmiştir. Şüphesiz halifeler içinde Hz. Ali ve Hz. Osman isimlerinin ağırlıklı olarak ön plana çıkması bir Haşimî-Emevî çekişmesinin yansıması olarak görülebilir. Yanı sıra halife Hz. Osman döneminde, Miladi 649 yılında Kıbrıs'ın ilk defa Müslümanlar tarafından muhasara edilip sonraki yıllarda (Miladi 653) adanın fethedilmesi [11] Osman ismine rağbeti göreceli olarak artırdığı varsayılabilir. Açıkça görülüyor ki adı geçen mahallede dört halifenin ismi, Hasan ve Hüseyin isimlerinin gördüğü rağbeti görememiştir. Buna rağmen mahalle sakinlerinin yaklaşık %16'sı dört halifenin isimlerini tercih etmiştir.

Tablo 2'nin bize gösterdiği önemli verilerden biri de diğer peygamber isimlerinin pek rağbet görmemesi olmuştur. Sadece İbrahim ismi biraz ön plana çıkmış gibi gözükse de halife Ali isminin gerisinde, Osman isminin ise seviyesinde kalmıştır. Ayasofya Mahallesinin yaklaşık %14'ü diğer peygamber isimlerine ilgi göstermiştir. Bu oranın yaklaşık yarısı Halil ismiyle birlikte İbrahim ismine ait olmuştur.

Kısaca Ayasofya sakinlerinin yarısına yakını Hz. Peygamber, beşte biri Hz. Hasan ve Hüseyin, beşte birden biraz azı dört halife ve yedide birden daha azı da diğer peygamber isimlerini tercih etmiştir. Mahalle sakinlerinin %91,52 gibi ezici bir çoğunlukla dini mesaj içerikli isimleri seçerken geri kalan %8,48'i kısmen din dışı sayılabilecek adları tercih etmiştir.

2.Meslek Dağılımı

Tablo 4'ün nüfus kayıtlarına göre Ayasofya mahallesinde toplam 53 çeşit meslek çeşidi tespit edilmiştir. Buna göre 436 kişilik Ayasofya mahallesinin 180'i, diğer bir ifadeyle %41,28'i bir meslek grubuna mensup olmuştur. Tablo 3'te ise söz konusu meslekleri adet ve toplam meslek gruplarına olan oranlarını bir arada gösterdik. İdari ve askeri sınıfa giren kimi memuriyet müntesiplerini nüfus sayımının genel mantığına uygun olarak meslek guruplarına dahil ettik. Söz konusu tabloya göre Ayasofya mahallesinde en çok rağbeti sipahilik görmüştür. Sipahilik tercih edilen bir meslek değildir; bir dizi başarı ve tayinle oluşan bir görevdir. Devletin takdiri ve ataması ile oluşan meslekler yerel yapıların inisiyatifine dahil olmasa da nihai anlamda talep bireyden geldiği için bu tip görevler meslek

[11] El-Belâzûrî, Ahmed b. Yahya, *Fütûhu'l-Büldân (Ülkelerin Fetihleri),* Ter. Mustafa Fayda, Siyer Yayınları, İstanbul 2013, s. 178-183.

guruplarından sayılabilir. Diğer meslek gruplarında bireysel tercihlerin yanı sıra baba ve aile bireylerinin mesleklerinin belirleyici olduğunu kabul etmek gerekir. Ancak meslek seçiminde anne-babanın ve ailenin belirleyiciliği bugün de devam etmektedir.

Ayasofya mahallesinde sakin 180 meslek ve memuriyet sahibinin 23'ü askeri hizmetten sayılmıştır. Bu sayı oran olarak %12,77'ye denk gelmektedir.

Tablo 3'ün verilerine göre haddi zatında idari bir memuriyet olan sipahilikten sonra en çok tercih edilen meslek 17 adet ve 9,44 oranla pabuççuluk olmuştur. Üçüncü sırada ise pabuççulardan bir eksikle basmacıları görüyoruz. Basmacıların sayı ve meslek guruplarına olan oranları sırasıyla 16 ve 8,88'dir.

Gulamlar 13 sayı ve 7,22 oranla meslek gurupları içinde dördüncü sırada yer almışlardır. Kölelik, kişinin hür iradesiyle tercih ettiği toplumsal bir statü değildir. Bu açıdan bakıldığında sipahilik ve zeametlikte olduğu gibi gulam olanları da meslek guruplarına dahil etmemek gerekirdi. Çünkü onlar belli bir işi değil efendileri tarafından kendilerine verilen her türlü işi ifa etmekle yükümlü olmuşlardır. Ancak sözü edilen kişiler nüfus sayımlarında "gulam" olarak yazıldıklarına göre dönemin yönetim iradesi onların içinde bulundukları fiili durumu bir meslek olarak algılamış olmalıdır.

Tablo 3

Sıra No	Meslekler	Adet	Oran %	Sıra No	Meslekler	Adet	Oran
1	Sipahi	23	12,77	28	Muhassıl[12]	1	0,55
2	Müftü	1	0,55	29	Câbî	1	0,55
3	Tımar	2	1,11	30	Oduncu	2	1,11
4	Nakîb	3	1,66	31	Kiracı	2	1,11
5	İhtisâb	1	0,55	32	Çulha	6	3,33
6	Gulam	13	7,22	33	Dellâl	2	1,11
7	Hizmetkâr	5	2,77	34	Sebilci	1	0,55

[12] Nüfus kaydında Ayasofya mahallesinde ikamet eden muhassıl doğrudan zikredilmemiş, hizmetçisi zikredilmiştir.

8	Ze'âmet	9	5,00	35	Memuru	1	0,55
9	Basmacı	16	8,88	36	Tablakâr	1	0,55
10	Defterdâr	1[13]	0,55	37	Âb-ı keş	3	1,66
11	Pabuççu	17	9,44	38	Boyacı	1	0,55
12	Manav	2	1,11	39	Çerçi	1	0,55
13	Saka	1	0,55	40	Bakkal	1	0,55
14	Deveci	3	1,66	41	Talabe	6	3,33
15	İmam	2	1,11	42	Esb canbazı	2	1,11
16	Terzi	6	3,33	43	Kayyum	1	0,55
17	İplikçi	1	0,55	44	Müezzin	1	0,55
18	Topçu	6	3,33	45	Bevvâb	1	0,55
19	Tüccâr	7[14]	3,88	46	Aşçı	1	0,55
20	Tabbağ/debbağ	4	2,22	47	Zenbilci	3	1,66
21	Duhancı	2	1,11	48	Mutaf	1	0,55
22	Çilingir	1	0,55	49	Sâil	3	1,66
23	Lüleci	1	0,55	50	Rençber	3	1,66
24	Arzuhalcı	1	0,55	51	Börekçi	1	0,55
25	Şeyh	1	0,55	52	Seyis	2	1,11
26	Sarrac	1	0,55	53	İpekçi	1	0,55
27	Çoban	1	0,55				
	Genel Toplam					180	100

Zeamet erbabı adı geçen mahallede beşinci sırada yer almıştır. 180 meslek ve memuriyet sahibinden 9'u zeamet sayılmıştır. Bu sayı ilgili tabloda görüleceği gibi toplamın %5'ine karşılık gelmiştir. Hukuki statüsü itibariyle gulamlık istisna edilirse Ayasofya mahalle sakinlerinin üçte birden fazlası sipahilik, zeamet gibi memuriyetlerde, pabuççuluk ve basmacılık gibi mesleklerde yoğunlaşmıştır. Söz konusu meslek ve

[13]Defterdar aynı zamanda ze'âmettir. Mükerrer olmasın diye defterdarı ze'âmet kısmına ilave etmedik.

[14] Biri tüccârbaşıdır.

memuriyetlerin toplam meslek gurupları içindeki payı yaklaşık %36 olmuştur.

Tüccarbaşıyla birlikte diğer altı tüccar da ikamet olarak Ayasofya mahallesini tercih etmiştir. Nüfus sayımında sayım ameliyesi ikamet esasına göre yapıldığından tüccar işyerlerinin Ayasofya mahallesinde mi yoksa başka bir mahallede mi olduğuna dair bir tahminde bulunmak neredeyse imkânsızdır. Meslek erbabının yaklaşık %4'ünü temsil eden tüccarın Ayasofya'da oturması adı geçen mahallenin zenginlere ve seçkinlere ev sahipliği yaptığı sonucu çıkarılabilir. Nitekim müftü, muhassıl, nakîb, defterdar, ihtisab gibi devletin yüksek memur kadrolarını işgal edenlerin, zirai üretime yön veren zeamet, sipahi ve tımar erbabının ikamet olarak söz konusu mahalleyi mesken olarak tercih etmeleri mahallenin nispeten seçkin bir zümreden meydana geldiği anlamına gelebilir.

Talabe, çulha, terzi ve topçuların meslek erbabı içindeki oranları aynıdır. Sözü edilen bu meslek gruplarını temsil edenlerin her birinin genel meslek erbabına oranları %3,33'dur. Nüfus sayım defterlerinde talabe olarak yazılanların gerçekte Ayasofya mahallesine mensup olup olmadıkları hakkında kimi kuşkular ileri sürülebilir. Çünkü bu mesleğin zorunlu bir sonucu olarak talabeler dışarıdan gelip adı geçen mahallede ikamet etmiş olabilirler. Fakat böyle bir durumda olanların nüfus sayım kütüğüne yazılma yöntemleri farklı gelişmiştir. Zikredilen özellikte olan talebe ya da başka bireyler için dışarıdan gelmiş anlamında "âmed" nitelemesi yapılır ve böylece isimleri nüfus sayım defterlerinde kayıt altına alınırdı.

Ayasofya mahallesinin seçkinlerin ikamet için tercih ettikleri bir yer olmasının bir diğer delili hizmetkârlardır. Beş hizmetkârın ayrı ayrı beş ailenin hizmetinde istihdam edilmeleri hem sözü edilen ailelerin hem de ilgili mahallenin seçkin olmasına yorumlanabilir.

Meslek guruplarından debbağlar mahallede bulunan genel meslek erbabı içinde dört kişiyle temsil edilmiştir. Tabaklama işleminin havaya saldığı koku ve çevreye neden olduğu kirlilik dikkate alındığında tabakhane işletmelerinin en azından Ayasofya mahallesinde yer alamayacağı sonucu çıkarılabilir. Diğer bir ifadeyle debbağ sıfatını alan meslek erbabının belli bir gelir düzeyine sahip oldukları ve ikamet olarak seçkin zümrenin tercihine benzer bir tercih yapma eğiliminde olacakları düşünülebilir.

Adı geçen tabloda meslek guruplarından nakîbler, sucular (âb-ı keş), deveciler, dilenciler (sâil), rençberler ve zembilciler üçer kişiyle temsil edilmiştir. Dilenciliğin bir meslek gurubu olarak nüfus kayıtlarına geçmiş olması ilginç bulunmuştur. Bundan daha da ilginç olanı dilencilerin seçkinlerle yanyana ikamet etmiş olması olmuştur. Belki de dilencilikten

elde ettikleri kazanç onları Ayasofya mahallesinde ikamet etmeye yönlendirmiş olabilir. Diğer bir ihtimal de sözü edilen dilencilerin uzun bir zamandan beri aynı mahallenin kadim sakinleri olmuş olmasıdır. Zengin fakir ayırımının göreceli olarak henüz revaçta olmadığı Osmanlı Toplum Düzeninde dilencilerle ilgili dillendirilen son ihtimal gerçeğe daha uygun düşebilir.

Tablo 3'e göre Ayasofya mahallesinde iki imam, bir müezzin ve bir kayyum ikamet etmiştir. İmamlardan biri başimam (imam-ı evvel) olduğuna göre (Tablo 4) Ayasofya mahallesinin yegâne ve tek camisinin aynı adı taşıyan Ayasofya camisi olduğu ileri sürülebilir. Bu varsayımdan hareketle Ayasofya camisinin iki imam, bir kayyum ve bir müezzin olmak üzere en az dört personele sahip olduğu açıktır. Ayasofya mahallesinde ikinci belki de üçüncü bir caminin varlığından bahsedilebilir. Diğer bir ihtimale göre zikredilen imamlarla müezzin ve kayyum başka bir mahallede ikamet etmiş olabilir. Bu ihtimalin bir sonucu olarak adı geçen mahallede birden fazla cami ve mescidin bulunması düşünülebilir. Keza aynı cami görevlileri Ayasofya Mahallesinde ikamet edip başka bir mahalledeki caminin personeli de olabilirler. Ancak böyle bir varsayımda cami hizmetlerinin ifa edilmesinde kimi zorlukların baş göstermesi mümkündür. Oysa ezanların zamanında okunmasında ve namazların vaktinde eda edilmesinde herhangi bir aksaklığa mahal vermemek için imam ve müezzin gibi cami personelinin cami civarında ikamet etmesi daha makul gözükmektedir. Bu anlamda meşrutalar sözü edilen makuliyetin bir gereği olarak ortaya çıkmıştır. Dile getirilen argümanların ışığında Ayasofya mahallesinde Ayasofya camisinden başka bir caminin bulunmadığı söylenebilir.

Seyis ve at canbazı da mahallede ikişer kişiyle temsil edilmiştir. Toplamda dört kişilik bir gurubun varlığı mahallenin at hizmetlerinde öne çıkmasının bir işareti olarak görülebilir. At canbazı atla değişik oyunlar sergileyen maharetli adam anlamına geldiğine göre Ayasofya mahallesinde bir hipodromdan veya at oynatıp ona talim ve terbiyenin verildiği bir alanın varlığından söz edilebilir. Fakat nüfus kayıtlarında meslek bilgisi ön plana çıktığına göre at canbazının at ticareti yapan kişi anlamına gelmiş olabileceği daha muhtemeldir.[15]

Ömer b. Hacı Mehmed Ayasofya nüfus kayıtlarında yer alan tek Şeyhtir. Ömer b. Hacı Mehmed nüfus sayım defterinde "meşâyihden" kavramıyla tescil edildiğine göre Lefkoşe'nin diğer mahallelerinde ya da Kıbrıs Ceziresinin sair kazalarında kendisinden başka kimi şeyhlerin varlığından

[15] Şemseddin Sâmî, *Kâmûs-i Türkî, Çağrı Yayınları, İstanbul 1989,* s. 467

söz edilebilir. Ömer b. Hacı Mehmed yaşlı, ihtiyar ve müsin anlamında bir "şeyh" olamayacağı, aksine bir tarikatin ve bir dervişler zümresinin "şeyh"i olacağı yaşından da anlaşılabilir. Adı geçen "şeyh" nüfus sayımı yapıldığı sırada hayatının olgunluk dönemini yaşamakta olup henüz kırk bir yaşına bile basmamıştır. Ayrıca nüfus kaydında onun Hicrî 1248/1832'de "müsin" olacağının tescil edilmesi kendisi için yapılan "şeyh" nitelemesinin tasavvfi anlamdaki "şeyh" olduğunu gösteren diğer bir delil olarak görülebilir.[16]

Tablo 3'e göre oduncu, kiracı, dellâl, tütüncü gibi meslekler Ayasofya mahallesinde ikişer kişi, geri kalan müftü, çilingir, serrac, boyacı, çerçi, bakkal, lüleci, arzuhalcı, çoban, börekçi, iplikçi, ipekçi, mahkeme memurluğu, sebilci, tablakâr, saka, mutaf, kayyumluk, müezzinlik, kapıcı, terzi, aşçı ve vakıfların gelirlerini toplamakla görevli câbî gibi meslek gurupları aynı mahallede birer kişiyle temsil edilmiştir.

3.Askerliğe Elverişlilik Açısından Ayasofya'nın Nüfusu

Ayasofya mahallesinde ikamet eden 436 kişinin 46'sı tuvânâ olarak yazılmıştır. Tuvânâ kelime olarak güçlü, kuvvetli ve muktedir [17] anlamlarında olup kavram olarak askerlik hizmetini ifa etme yaşına girmiş genç kişi manasına gelir. Yüzdeyle ifade etmek gerekirse Ayasofya mahallesinin yaklaşık %11'i nüfus sayımının yapıldığı tarihte askerliğe elverişli olarak kaydedilmiştir. Tuvânâ olarak kaydedilenlerin yaşlarında asgari ya da azami bir yaş sınırı olmamıştır. 18 yaşına gelmiş bir genç için tuvânâ kaydına rastlanıldığı gibi henüz 12 yaşına basmış kimi gençler için de tuvânâ nitelemesinin yapıldığı tespit edilmiştir. Askerliğe elverişli gençlerin asgari yaş sınırında görülen dalgalanmaların nedenleri değişik olabilir. Bu nedenlerin başında gençlerin fiziki görünümü ve sağlıklı olup olmamaları sayılabilir. Gençlerin aile geçiminde ya da aile bireylerinden birinin bakımında kilit rol oynadığı durumlarda tuvânâ yazılma yaşı bazan 20 yaşına kadar yükselmiştir, denebilir.

Benzer dalgalanma *müsin* denen askerliğe elverişsiz kişilerin tespitinde de yaşanmıştır. *Müsin* kavramı kelime olarak yaşlı anlamına gelmekle birlikte Osmanlı Nüfus Kayıt Sisteminde seferberlik hali dahil askere çağrılacak kişinin azami yaşını ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle bir kişi nüfus sayım defterlerinde *müsin* yazılmayıp tuvânâ da değilse seferberlikte askere çağrılabilir. Bu durumda başka özel bir muafiyet hususu bulunmadığı sürece askerlik hizmetinden muaf olmanın yolu *müsin* yazılmaktan geçerdi. Nüfus sayım memuru sayım sırasında tuvânâ ya da

[16] COA, TŞR.KB.d.40, s. 8.

[17] Esb canbazının anlamları için bkz., Sâmî, s. 447

müsin özellikte olmayanların hangi yılda tuvânâ veya müsin olacaklarını da yazardı. Bununla birlikte mükellef orta yaşlardaysa bu gibi kişilerin nüfus sayım bilgilerinde müsin nitelemesi yer almamış, bu niteleme muhtemelen sonraki yıllarda yapılacak nüfus sayımlarında görev alacak nüfus memurlarına bırakılmıştır. Böylece merkezi hükümet ihtiyaç anında ne kadarlık askeri bir güce sahip olduğunu önceden bu kayıtlarla kestirebilmiştir.

Ayasofya mahallesinde askeri hizmetten muaf tutulup müsin yazılanların sayısı 24 olmuştur. Bu sayı oran itibariyle erkek nüfusun % 5,5'ine karşılık gelmiş olup tuvânâ yazılanların yarısı olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu verilerden hareketle Ayasofya'da doğum oranının yüksek, buna karşın ölüm oranlarının doğum oranına göre iki kat daha yüksek gerçekleştiği sonucu çıkarılabilir.

4. Ayasofya Mahallesinin Nüfus Sayımı

Tablo 4

No	*Adı ve Baba Adı*	*Meslek*	*Yaş*	*Sakatlık*	*Açıklama*
1	Seyyid Hasan Hilmi Efendi b. İsmail	müfti-i cezîre			
2	Mahdûmî Mehmed Efendi	Sipâhî	9		Fevt 1250
3	Diğer mahdûmî Ahmed Efendi	mutasarrıf-ı tımar	8		
4	Diğer mahdûmî Mustafa Efendi		6		Fevt 1251
5	Ahmed Hulûsî Efendi b. Elhâc Hüseyin	nakîb-i cezîre	37		
6	Mahdûmî Hüseyin		5		Tuvâna 1253
7	Mustafa b. İbrahim		33		Müsin 1254

8	Mahdûmî Ahmed Tevfik		7		Tuvâna 1251
9	Diğer mahdûmî İbrahim Arif		5		Tuvâna 1253
10	Mahdûmî Osman Hilmi		3		
11	Diğer mahdûmî Ali Riza		1		
12	Mehmed Es`ad b. Mustafa		15		Fevt 1251
13	Abdurrahman Efendi b. Abdullah	sabikan nakîb-i cezîre			Fevt 1250
14	Mahdûmî Mehmed Râif		13		Fevt 1250
15	Diğer mahdûmî Abdullah		10		
16	Diğer mahdûmî İbrahim		4		Fevt 1251
17	Mustafa Efendi b. Osman	esbak nakîb-i cezîre			
18	Mahdûmî Osman Nuri		14		
19	Diğer mahdûmî Ahmed Raşid		5		Tuvâna 1253
20	Diğer mahdûmî Mehmed Hasib		4		Fevt 1251
21	İbrahim b. Abdullah		45		Fevt 1247
22	Mahdûmî Mustafa		13		
23	Diğer mahdûmî Ahmed		5		Tuvâna 1253

24	Diğer mahdûmî Mehmed		2		
25	Hasan Basri b. Mehmed				
26	Mahdûmî Mehmed		14		
27	Seyyid Ahmedzâde Mehmed Efendi				Fevt 1250
28	Mahdûmî Mustafa		16		
29	Diğer mahdûmî Ahmed		13		
30	Diğer mahdûmî Salih		10		Fevt 1250
31	Diğer mahdûmî Ali		5		Fevt 1250
32	Abdullah b. Abdulgani		31		Fevt 1250
33	Mahdûmî Mehmed		3		
34	Ali b. Mehmed		12		
35	Seyyid Osman İzzi Efendi b. Hüseyin		33		Müsin 1254
36	Oğlu Mehmed Kamil				Tevellüd 1252
37	Mahdûmî Mehmed Es`ad		8		Fevt 1250
38	Diğer mahdûmî Hüseyin		4		
39	İbrahim b. Hüseyin	ihtisâb-i cezîre	40		Müsin 1248
40	Elhâc Ömer b. Ali	Tüccârbaşı	36		

41	Arab Mercan b. Abdullah	Gulam	9		Fevt 1250
42	Mustafa Nuri	ihtisab ğulamı	15		Fevt1250
43	Osman b. Süleyman	hizmetkâr-i tüccârbaşı	27		
44	Ali b. Ömer				Fevt1250
45	İbrahim b. Ali	Hizmetkâr			
46	Mehmed b. Ali		30		
47	Mahdûmî Ahmed Nuri		1		
48	Va'izzâde Yusuf Efendi b. Mehmed		40		
49	Mahdûmî Mehmed		17		
50	Diğer mahdûmî Ahmed		13		
51	Diğer mahdûmî Abdullah		6		Tuvâna1252
52	Elhâc Osman b. Elhâc Ali Cengizzâde	mutasarrıf-ı ze'âmet	-		
53	Oğlu Ahmed				Tevellüd 1251
54	Mahdûmî Mahmud	Sipâhî	14	blind	
55	Mehmed Halim veled-i m.				Tevellüd 1248
56	Diğer Mahdûmî Hasan		6		Tuvâna 1252
57	Diğer mahdûmî Ali	mutasarrıf-ı tımar	4		

58	Diğer mahdûmî Mustafa		1		
59	Arab İbrahim b. Abdullah	Gulam	10		Tuvâna 1248
60	Elhâc İbrahim b. Ali	Basmacı			
61	Mahdûmî Mehmed		21		Fevt 1250
62	Diğer mahdûmî Ali		18		
63	Diğer mahdûmî Mustafa		10		Fevt 1250
64	Osman b. Süleyman	Basmacı	15		Fevt 1250
65	Vaʿizzâde Hasan Efendi b. Yusuf	Sipâhî	40		
66	Mahdûmî Ahmed Hulûsi		13		Fevt 1247
67	Diğer mahdûmî Mustafa Tevfik		11		Fevt 1250
68	Diğer mahdûmî Mehmed		5		Fevt 1250
69	Cürcani Abdurrahman b. Vâʿizzâde Hasan		23		
70	Çavuşzâde Elhâc Derviş Mustafa b. Mehmed	Sipâhî	33		
71	Oğlu Ahmed				Tevellüd 1251
72	Mahdûmî Mehmed		7		Tuvâna 1251
73	Diğer mahdûmî Ahmed		5		Tuvâna 1253

74	Diğer mahdûmî Hüseyin		2		
75	Diğer mahdûmî Hasan		1		
76	İbrahim b. Osman	Sipâhî			
77	Mahdûmî Osman		8		Tuvâna 1250
78	Diğer mahdûmî Mehmed		10		Tuvâna 1248
79	Arab Salih b. Abdullah	Gulam	2		Fevt 1251
80	Mehmed b. Elhâc Yusuf	Sipâhî	37		
81	Mahdûmî Yusuf		3		
82	Diğer mahdûmî Mustafa Şükri		2		
83	Diğer mahdûmî Mehmed Akif		1		
84	Hasan b. Ramazan	mutasarrıf-ı ze'âmet			
85	Mahdûmî Ahmed		14		
86	Diğer mahdûmî Ali		10		Fevt 1250
87	Mustafa b. Abdullah		20		
88	Menteşîzâde Hüseyin b. İsmail	mutasarrıf-ı ze'âmet ve defterdâr-i cezîre			Fevt 1251
89	İsmail b. Hüseyin	mutasarrıf-ı ze'âmet			

90	Oğlu Mehmed		3		Âmed mücedded 1250
91	Mahdûmî Hüseyin		5		Tuvâna 1253
92	Diğer mahdûmî Abdulkadir		3		
93	Elhâc Hüseyin b. Osman	Pabuşcu			
94	Mahdûmî Mehmed		15		
95	Diğer mahdûmî Osman		5		Fevt 1251
96	Elhâc Hüseyin b. Ahmed	Basmacı			Fevt 1249
97	Ahmed b. Mehmed	Basmacı	15		
98	Yahya b. Mehmed		10		Tuvâna 1248
99	Mustafa b. Elhâc Hüseyin	Basmacı	20		
100	Hüseyin b. Ahmed	Manav	31		
101	Ahmed b. Mehmed	Saka			
102	Çaylakoğlu Hasan		37		
103	Hüseyin b. Ali	Deveci	31		
104	Oğlu Ali				Tevellüd 1250
105	Yetim Hasan		4		
106	Hasan b. Emir Mustafa		16		
107	Alibaba b. Hüseyin				Fevt 1247

108	[Oğlu]Hüseyin				tevellüd/fevt 1247
109	Mahdûmî Mustafa		4		
110	Hasan b. Elhâc Ahmed	Sipâhî			
111	Elhâc Ahmed b. Mustafa	Sipâhî			
112	Elhâc Osman b. Elhâc Ahmed	imam-i evvel			
113	Ömer b. Mustafa	Manav			Fevt 1251
114	Mahdûmî Ali		10		Tuvâna 1248
115	Diğer mahdûmî Ahmed		4		
116	Molla Hüseyin b. Mustafa	Pabuşcu	-		
117	[Oğlu]İsmail				Tevellüd 1250
118	Hüseyin b. Mustafa	Terzi			
119	Mahdûmî Hasan		3		
120	Osman b. Ahmed	Pabuşcu			
121	Hüseyin b. Mustafa	Pabuşcu	37		
122	Ekmekçizâde Elhâc Mehmed	Sipâhî			
123	Mahdûmî Mustafa		15		
124	Ali b. Ali		14		
125	Yetim Ahmed b. Halil		1		
126	Mehmed b. Mustafa	Sipâhî	31		Fevt 1247

127	Mahdûmî Halim		10		Tuvâna 1248
128	Diğer mahdûmî Mustafa Hasib		5		Fevt 1247
129	Diğer oğlu Ali Riza		2		
130	Elhâc Hasan b. Ahmed	Terzi	27		
131	Tavîl Hüseyin b. Mehmed	Iplikçi			
132	Mahdûmî Hasan		10		Tuvâna 1248
133	Diğer mahdûmî Mehmed Ali		8		Tuvâna 1251
134	Hacı Hasan b. Ahmed				Fevt 1251
135	Mustafa b. Hacı Yasin				
136	Oğlu Hüseyin				Tevellüd 1251
137	İbrahim b. Elhâc Hasan	Topçu	37		Kal'a-i Lefkoşe
138	Oğlu Hasan		3		
139	Elhâc Osman b. Elhâc Hasan	Topçu			Kal'a-i Lefkoşe
140	Mahdûmî Arif		15		
141	Yetim Mehmed b. İbrahim		5		Fevt 1250
142	Elhâc Salih b. Hasan	Tüccâr	31		
143	Selim b. Hasan		13		
144	Elhâc Hüseyin b. Hasan	Tüccâr			
145	Hüseyin b. Mustafa	Terzi	25		

146	Mehmed b. Hüseyin	Pabuşcu	21		Fevt 1250
147	Sadık b. Halil	Deveci	34		
148	Hüseyin b. İbrahim				
149	İbrahim b. İbrahim	mutasarrıf-ı ze'âmet	37		
150	Oğlu Receb				Tevellüd 1251
151	Ali b. Osman	Pabuşcu	39		Müsin 1248
152	Oğlu Osman				Tevellüd 1252
153	Mahdûmî Osman		12		
154	Diğer mahdûmî Hasan		2		
155	Yusuf b. Mustafa	Tabbağ			
156	Oğlu Mustafa		4		
157	Diğer oğlu Ahmed		1		
158	Molla Ahmed b. Ahmed	Duhancı	31		
159	Mustafa b. Yusuf	Tabbağ			
160	Mehmed b. Hüseyin		8		Tuvâna 1250
161	Mahmud b. Hüseyin		10		Tuvâna 1248
162	Oğlu Yusuf		11		Fevt 1247
163	Hasan b. Abdullah		38		Müsin 1249
164	Mahdûmî Ahmed		4		

165	Diğer mahdûmî İsmail		3		
166	Mustafa b. Elhâc Ahmed	Çilingir	-		Fevt 1247
167	Osman b. Mehmed	Lüleci	31		
168	Hüseyin b. Mehmed		26		
169	Mehmed b. Ömer		40		Müsin 1248
170	Mahdûmî Bekir		15		
171	Diğer mahdûmî Ömer		1		
172	Emir Mustafa b. Ahmed	Deveci	37		Müsin 1251
173	Mahdûmî Hüseyin		18		
174	Ömer b. Mustafa	Hizmetkâr-i muhassıl Ağa			
175	Osman b. Nuh	câbî-i Ayasofya			Fevt 1250
176	İbrahim b. Osman	Sipâhî	33		
177	Mahdûmî Mustafa		2		
178	Nuh b. Osman		7		Fevt 1247
179	Biraderi Mehmed b. Osman		5		Fevt 1251
180	Diğer biraderi Yusuf b. Osman		1		Fevt 1251
181	Sarrâczâde Elhâc Mustafa	Sipâhî			

	b. Osman				
182	Elhâc İbrahim b. Hasan		29		
183	Mahdûmî Hasan		1		Fevt 1247
184	Oğlu Hüseyin				Tevellüd 1251
185	Hüseyin b. Elhâc Osman	Basmacı	31		
186	[Oğlu] Keser				Tevellüd 1247
187	Mahdûmî İbrahim		2		Fevt 1251
188	Mehmed b. Ömer		12		
189	Yusuf b. Ali		13		
190	Elhâc Osman b. Bayram	Oduncu			
191	Hüseyin b. Osman		35		Müsin 1252
192	Oğlu Rüstem				Tevellüd 1251
193	Ahmed b. Ali	Kiracı	40		Müsin 1248
194	İbrahim b. Hüseyin		34		
195	Mahdûmî Hasan		10		Tuvâna 1248
196	Salih b. Ali	Çulha	29		
197	Mahdûmî Hasan		1		Fevt 1251
198	Ali b. Abdullah	Dellal			Fevt 1250
199	Mehmed b. Mustafa	Çulha	23		
200	Hacı Mustafa b. Hüseyin	Pabuşcu	38		Müsin 1249

201	[Oğlu] Ali				Tevellüd 1247
202	Oğlu Hüseyin		12		Fevt 1250
203	Diğer oğlu Ahmed		3		Fevt 1251
204	İsmail b. Ali	Pabuşcu	19		
205	Mehmed b. Ali	Pabuşcu	25		
206	Oğlu Ali				Tevellüd 1250
207	Yusuf b. İbrahim	Terzi	40		Fevt 1251
208	Hüseyin b. Abdurrahman	Topçu	30		kal'a-i Lefkoşe
209	Salih b. Ahmed		25	topal	
210	Hacı Mehmed b. Yahya	Sebilci	39		Müsin 1248
211	Ahmed b. Hacı Halil		21		
212	Veledi Ahmed Halil				Tevellüd 1248
213	Hafız Mehmed		29	a'ma	
214	Oğlu Ali		7		Fevt 1250
215	Ahmed b. Hacı Halil	Gulam	10		Fevt 1250
216	Ömer b. Mehmed	İmam			
217	Oğlu Hafız Osman		17		Fevt 1250
218	Oğlu Mustafa				Tevellüd 1250
219	Diğer oğlu Hüseyin		2		
220	Diğer oğlu Mehmed		15		

221	Ahmed b. Hasan	hizmetkâr-i mufti	39		Müsin 1248
222	Oğlu Ömer		1		
223	Osman b. Rüstem	mahkeme memuru			
224	Ali b. Mehmed	Duhancı	39		Müsin 1248
225	Oğlu Ahmed		6		Fevt 1250
226	Yasin b. Bekir	Dellal			Fevt 1251
227	Oğlu Bekir		9		Tuvâna 1249
228	Diğer oğlu Mehmed		6		Tuvâna 1252
229	Diğer oğlu Hasan		5		Fevt 1251
230	Diğer oğlu Mustafa		3		Fevt 1251
231	Hasan b. Hüseyin	Çulha			
232	[Oğlu] Mustafa				Tevellüd 1250
233	Hasan b. Hüseyin	Basmacı	40		Fevt 1250
234	Oğlu İbrahim				Fevt 1251
235	Oğlu Mehmed		3		
236	Hüseyin b. Ramazan				
237	Mustafa b. Mahmud	börekçi tablakâri	39		Fevt 1250
238	Mustafa b. Musa	âb-ı keş	37		
239	Oğlu Musa		1		
240	Abdullah b. Abdurrahman	Topçu	30		Kal'a-i Lefkoşe
241	Abdullah b. Mustafa	Sipâhî	31		

242	Mehmed b. Yusuf	İpekçi			
243	Oğlu Hasan		8		Tuvâna 1250
244	Mustafa b. Hâcı İbrahim		40	aʿma	Müsin 1248
245	Ahmed b. Abdullah	Boyacı			
246	Osman	Sipâhî			Fevt 1250
247	Ali b. Mustafa	Terzi	13		
248	Mehmed b. Mehmed		15		Antakyalı
249	Hüseyin b. İbrahim	Çerçi	31		
250	Ali b. Hüseyin	Tüccâr	34		
251	Mehmed b. Osman	Tüccâr	33		
252	Oğlu Osman				Tevellüd 1250
253	Ali b. Mehmed	Bakkal			
254	Oğlu Mehmed		10		Tuvâna 1249
255	Diğer oğlu Veli		6		Fevt 1250
256	Mehmed b. Abdullah		8		Fevt 1250
257	Hasan b. Ali		1		
258	Hacı Mahmud b. Elhâc Mehmed	Sipâhî	51		Fevt 1249
259	Oğlu Mehmed		10		Fevt 1250
260	Diğer oğlu Mustafa	Sipâhî	7		
261	Diğer oğlu Abdullah		3		
262	Süleyman b. Süleyman	Çulha	-		

263	Oğlu Mustafa		1		Fevt 1250
264	Hüseyin b. Rüstem		-		
265	Oğlu Mehmed		10		Tuvâna 1248
266	Salih b. Elhâc Hüseyin	Terzi			
267	Mehmed b. Ahmed	Debbağ	23		Fevt 1251
268	[Oğlu] Abdulmuğni				Tevellüd 1247
269	Salim veled-i merkûm				Tevellüd 1250
270	Ali b. Ali	talebe-i ʻulûm	21		
271	Mehmed Arif b. Hasan?	talebe-i ʻulûm	20		
272	Hasan b. Osman	Kiracı			
273	İsmail b. Elhâc Osman	esb canbazı	23		
274	Halil b. Ali		32		
275	Habîb b. Salih	Ayasofya Kayyumu	31		
276	Oğlu Salih				Fevt1250
277	Oğlu Mehmed				Tevellüd 1251
278	Salih b. Salih	Muezzin	31		
279	İbrahim b. Mustafa	mutasarrıf-ı zeʻâmet	40		Fevt 1249
280	Oğlu Ahmed Mehmed				Tevellüd 1250
281	Hasan b. Hüseyin	Bevvâb			
282	Mehmed b. Ahmed	ʻaşçı	14		

283	Osman b. Ali	talebe-i ʻulûm	38		Müsin 1249
284	Ali b. Osman	esb canbazı	35		
285	Ali b. Mehmed		27		
286	Oğlu Hasan				Tevellüd 1252
287	Oğlu Hüseyin		1		Fevt 1249
288	Hasan b. Mehmed		22		
289	Mehmed b. Abdullah	Zenbilci			
290	Oğlu Salih				Tevellüd 1250
291	Oğlu Mustafa		22		
292	Mahmud b. Hüseyin	Mutaf	25		
293	Şerif b. Hüseyin		30		
294	Oğlu Mustafa		2		Fevt 1251
295	Mehmed b. Hasan		13		Fevt 1251
296	Mısırlı Zeydan b. Hacı Ali	Zenbilci			Fevt 1247
297	Hacı Ali b. Ahmed	Zenbilci	70		Fevt 1252
298	Mısırlı Hacı Abdullah b. Ahmed	Sail	50		Fevt 1250
299	Oğlu Mehmed		11		Fevt 1250
300	Mısırlı Şeyh Hasan				
301	Carullah b. Abdullah	Sail			Fevt 1250
302	Salih b. Hüseyin	Basmacı	15		

303	Karındaşı Hasan		10		Tuvâna 1248
304	Mısırlı Şeyh İbrahim	Sail		a'ma	
305	Mustafa b. Hacı Ali	Rençber			
306	Ahmed b. Hacı Hüseyin	Sipâhî			
307	Arab Abdulfettah	Gulam	20		Fevt 1250
308	Ahmed b. Mehmed Arif	Arzuhalcı			
309	Oğlu Mehmed		7		Tuvâna 1251
310	Diğer oğlu Osman		4		Fevt 1250
311	Mustafa b. Hüseyin		40		Fevt 1249
312	Ömer b. Hacı Mehmed	meşâyihden	40		Müsin 1248
313	[Oğlu] Mehmed				Tevellüd 1247
314	Oğlu Mehmed		3		Fevt 1253
315	Diğer oğlu Ali		1		Fevt 1249
316	Mehmed b. Halil	Sarrac	15		
317	Karındaşı Hasan		8		Tuvâna 1252
318	Diğer karındaşı Halil		5		Tuvâna 1253
319	Mahmud b. Hüseyin	Pabuşcu	38		
320	Oğlu Mehmed	Pabuşcu	15		
321	Hadım b. Hasan	Pabuşcu	15		
322	Mustafa b. Lütfullah		12		

323	Hacı Hasan b. Abdullah	Debbağ			
324	Mehmed b. Ali	mutasarrıf-ı ze'âmet	15		
325	Mustafa b. İsmail		9		
326	Said b. İsmail		28		
327	Yetim Mehmed b. İbrahim		10		Tuvâna 1248
328	Mısırlı İbrahim b. İbrahim		38		
329	Mehmed b. Ahmed	Pabuşcu	35		
330	Oğlu Halil				Tevellüd 1249
331	Oğlu Hüseyin		8		Tuvâna 1251
332	Diğer oğlu İshak		4		Fevt 1250
333	Diğer oğlu Hasan		1		Fevt 1251
334	Bekir b. Abdullah	talebe-i 'ulûm			
335	Hacı Mehmed b. Hacı Süleyman	Tüccâr	37		
336	Arab Bilal b. Abdullah	Gulam	10		Tuvâna 1248
337	İbrahim b. Mehmed Emin	hizmetkâr-i ihtisab	35		Fevt 1247
338	Yusuf b. İbrahim	Börekçi			Fevt 1251
339	Oğlu Hüseyin		17		
340	Şakirdi Hasan		11		Tuvâna
341	Mustafa b. Mehmed	çerha topçusu	33		

342	Hasan b. İsmail	çerha topçusu	35		
343	Oğlu Ahmed				Tevellüd 1252
344	Oğlu İbrahim				Tevellüd 1252
345	Oğlu Ali		10		Reft1253
346	Süleyman b. Mustafa	Pabuşcu	15		
347	Karındaşı Ali		10		Tuvâna 1248
348	Mehmed b. Abdullah		8	aʿma	Tuvâna 1250
349	Mustafa b. Hasan	Tüccâr	40		
350	Oğlu Hasan		5		Tuvâna 1253
351	Diğer oğlu Hüseyin		8		Tuvâna 1250
352	Diğer oğlu Derviş		3		
353	Raşid b. Osman		13		
354	Arab Abdullah	Gulam	20		
355	Reyhan	Gulam	2		
356	Mehmed b. Mustafa	Rençber	35		Müsin 1252
357	Oğlu Mustafa		6		Tuvâna 1252
358	Reyhan	Gulam	5		Tuvâna 1253
369	Bereket	Gulam	3		
360	Mehmed b. Hüseyin				
361	Ahmed b. Süleyman	Sipâhî			
362	Mehmed b. Hüseyin	Oduncu			

363	Oğlu Hüseyin	Basmacı	-		
364	Hasan b. Halil	Pabuşcu	16		
365	Mehmed b. Mustafa		40		aslen Yanyalı
366	Hafız Elhâc Mustafa b. Mustafa	Sipahi			
367	Oğlu Şükri		4		
368	Sadık b. Mustafa		12		Fevt 1250
369	Hüseyin b. Mehmed		12		
370	Biraderi Mustafa		20		
371	Hüseyin b. Süleyman	Bacmacı	30		
372	Oğlu Süleyman				Tevellüd 1252
373	Mustafa b. Süleyman	Basmacı	22		
374	Ahmed b. İbrahim	Basmacı	25		
375	Karındaşı Mehmed	Basmacı	18		
376	Mustafa b. Musaddık	Basmacı	10		Tuvâna 1248
377	Mehmed b. Hüseyin	Basmacı	30		
378	Ahmed b. Hüseyin		25		
379	Karındaşı Mustafa		20		
380	Arab Ali b. Abdullah		20		
381	Ramazan b. Ahmed		15		

382	Mehmed b. Abdullah		13		
383	Arab Selim b. Abdullah	Rençber	25		
384	Hacı Ahmed b. Hacı Mustafa	Sipâhî			
385	Arab Selim b. Abdullah	Gulam	25		
386	Mehmed b. Osman		33		Müsin 1254
387	Arab Mercan b. Abdullah		15		
388	Mustafal b. Abdullah		33		Müsin 1252
389	Ahmed b. Yusuf	Pabuşcu	16		
390	Hüseyin b. Saadeddin	Sipâhî	27		
391	Hacı İbrahim b. Hacı Hasan	taife-i ʻulûmdan	25		
392	Oğlu Mehmed		4		
393	Ali b. Mahmud	talebeden	15		
394	Hacı Ahmed b. Hacı Ömer	Seyis	40		Müsin 1248
395	Oğlu Ali		10		Fevt 1251
396	Mehmed b. Hacı Mehmed	Seyis	15		
397	Mustafa b. Rüstem	Basmacı	14		
398	Mehmed b. Mehmed	Çulha	40		Fevt 1247
399	Oğlu Mehmed		15		
400	Diğer oğlu Mustafa		8		Tuvâna 1251

401	Mehmed b. Mehmed	Çulha	28		
402	İbrahim b. Mehmed	Basmacı	24		
403	Mehmed b. Ali	Pabuşcu	22		
404	Hüseyin b. Ali	Çoban	12		
405	Ali b. Hasan	âb-ı keş	40		Müsin 1248
406	Ahmed b. Hasan	âb-ı keş	40		Müsin 1248
407	Oğlu Hasan		10		Tuvâna 1248
408	Diğer oğlu Ali		4		
409	Hacı Rıdvan b. Hacı Mehmed	Sipâhî	38		Fevt 1249
410	Ali b. Abdullah		25		
411	Mehmed b. Ali	Sipâhî	25		
412	Ali b. Ahmed	mutasarrıf-ı ze'âmet	16		
413	Karındaşı Mehmed		9		
414	Diğer karındaşı Yusuf		5		Tuvâna 1253
415	Mustafa b. Saadeddin	mutasarrıf-ı ze'âmet			
416	Oğlu Süleyman		13		
417	Mehmed Tahir b. Mustafa		27		
418	Mustafa b. Hasan		25		
419	Karındaşı Mehmed		12		
420	İsmail b. Said		40		*Müsin 1248*
421	Abdullah	Gulam	20		Fevt 1250

422	Mehmed b. Ahmed	mutasarrıf-ı ze'âmet	55		
423	Oğlu Ahmed		20		
424	Diğer oğlu Mustafa Raif		12		
425	Diğer oğlu İbrahim Şükri		8		Tuvâna 1250
426	Diğer oğlu Mehmed Haşim		6		Tuvâna 1253
427	Diğer oğlu Hüseyin Redif		3		
428	Hüseyin b. Ahmed		28		Âmed mücedded[12]47
429	Hüseyin b. Hasan		31		
430	Hacı Hâmid Efendi ibni Hacı Mustafa		43		
431	Oğlu Mehmed İzzet				Fevt 1251
432	Hacı Mehmed b. Hacı Süleyman		27		Müsin 1250
433	Oğlu Osman		1		
434	Çuvalcizâde Hafız Hacı Mehmed Efendi		35		Reft
435	Hacı Mehmed Efendi b. Abdullah		45		Karamanî
436	Abdullah b. Abdullah		45		

Sonuç

Lekoşe Ayasofya Mahallesi 1831 nüfus sayımlarına göre Kıbrıs'ta mevcut 17 kazanın içinde en çok nüfus barındıran Müslüman mahallesi olmuştur. Çalışmada mahalle sakinlerinin isimleri tasnif edilmiş ve ağırlıklı olarak Hz. Peygamber ile iki torununun adları isim vermede kullanıldığı görülmüştür. Sözü edilen mahalle sakinlerinin onda dokuzundan fazlası ise Ehli Beyt, dört halife ve kimi peygamber isimleriyle çocuklarına isim koymayı tercih etmiştir. İsimlerin analizine göre adı geçen mahalle hem Ehli Sünnet taraftarlarına hem de Şia ekolüne mensup olanlara ev sahipliği yapmıştır.

Mahallede kayıtlı 436 kişinin 180'i bir mesleğe mensup olmuştur. Meslek seçiminde sipahilik, basmacılık, kunduracılık gibi mesleklerin revaçta olduğu tespit edilmiştir.

Gulam istihdamı meslek gurupları içinde dördüncü sırada yer almıştır. Meslek seçiminde ilk sırayı işgal eden sipahilerle tarım üretimini icra eden zeamet erbabının mahalledeki ikamet oranları yüksek çıkmıştır. Yanı sıra tüccarbaşıyla birlikte diğer altı tüccar da ikamet olarak aynı mahalleyi tercih etmiştir. Bu veriler Ayasofya Mahallesinde sakin olanların gelir düzeyinin nispi olarak yüksek olduğunu göstermiştir.

Nüfusun yaklaşık onda biri tuvânâ yazılmıştır. Bu orana göre mahallenin askere celp edilecek genç sayısının bir kaç yıl içinde en fazla 46 olacağını göstermiştir.

Müsin olarak vasıflanıp askeri hizmetten muaf tutulanların sayısı 24 olmuştur. Bu sayı tuvânâ yazılanların yaklaşık yarısı olarak gerçekleşmiştir. Bu iki veriden hareketle Ayasofya'da doğum oranının yüksek, buna karşın ölüm oranının doğum oranına göre iki kat daha yüksek gerçekleştiği sonucu çıkarılmıştır.

Kaynakça

Arşiv Belgeleri

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi, TŞR.KB.d.40.

----------, TŞR.KB.d.43.

Matbu Eserler

El-Belâzûrî, Ahmed b. Yahya, *Fütûhu'l-Büldân (Ülkelerin Fetihleri),* Ter., Mustafa Fayda, İstanbul 2013.

Evangelia Balta, Filiz Yaşar, Elif Bayraktar, "Gayr-i Muslims in Tuzla (Larnaca): The Census Register of 1831", in: *Histories of Ottoman Larnaca*, (eds) Evangelia Balta, Theocharis Stavrides, Ioannis Theocharides, Istanbul, The Isis Press, 2012.

Evangelia Balta, Mesut Ayar, "Ottoman Larnaca in the age of Reforms: A Study of the Temettuat Register (1833)", in: *Histories of Ottoman Larnaca*, (eds) Evangelia Balta, Theocharis Stavrides, Ioannis Theocharides, Istanbul, The Isis Press, 2012.

Evangelia Balta, Mustafa Oğuz, "Musims in Tuzla (Larnaca). The Census Register *TŞR.KB.d.* 40", in: Festschrift in Honor of Ioannis P. Theocharides. Studies on Ottoman Cyprus (eds) Evangelia Balta, Georgios Salakidis, Theocharis Stavrides, Istanbul, The Isis Press, 2014.

Evangelia Balta - Mustafa Oğuz - Ali Efdal Özkul, *Kouklia in Nineteenth Century Cyprus, on the Ruins of a once Glorious Paphos*, (ed.) Evangelia Balta, The Isis Press, Istanbul, 2015

Evangelia Balta, *Ottoman Paphos. Population, Taxation and Wealth (mid-19th Century)*, The Isis Press, Istanbul, 2016.

Hayati Ülkü, *İslam Tarihi,* Çelik Yayınevi, İstanbul ty.

Osmanlı İdaresinde Kıbrıs (Nüfusu – Arazi Dağılımı – Türk Vakıfları), TC Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Ankara 2000.

Studies on Ottoman Nicosia From the Ottoman Conquest to the Early British Period, Edited by Mehmet Demiryürek, Stephen Boys Smith, Michalis N. Michael, Ali Efdal Özkul, The ISIS PRESS, Istanbul 2019.

Şemseddin Sami, *Kâmûs-i Türkî,* Çağrı Yayınları, İstanbul 1989.

111 Numaralı Kerkûk Livası Mufassal Tahrîr Defteri (Kanûnî Devrı), T.C.Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın No 64, Defter-i Hâkânî Dizisi, Ankara 2003.

Yusuf Halaçoğlu, *XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğunun İskân Siyâseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi,* Türk Tarih Kurumu, Ankara 1991.